

Nutrition vid svår demens – ESPEN:s rekommendationer

2018-02-16

Referat av **Peter Strang**, onkolog och professor i palliativ medicin vid Karolinska Institutet. Referatet publicerades ursprungligen i PKC:s Nyhetsbrev #25 i februari 2018.

Nutrition är ett laddat ämne i palliativ vård, inte minst vid demens. "Om man inte äter, dör man väl?" tänker många närstående, på goda grunder. Men riktigt så enkelt är det inte.

ESPEN, dvs. *European Society for Clinical Nutrition and Metabolism*, är en vetenskaplig sammanslutning där världens ledande experter på nutrition samlas. De skriver rekommendationer för olika tillstånd, både baserat på vetenskap och på klinisk erfarenhet. När det gäller demens, slår ESPEN fast att personer med demens löper risk för undernäring, men betonar samtidigt att frågan är komplex, eftersom det handlar om att ge rätt rekommendationer i varje fas av sjukdomen.

Generellt rekommenderar man screening för undernäring och att man håller koll på vikten. Oavsett sjukdomsstadium, betonar man vikten av välkomponerad mat i trivsam matsituation, med god doft och mat som läggs upp på ett attraktivt sätt. Olika näringstillskott rekommenderas bara om en person bedöms lida av näringsbrist.

Enteral och parenteral nutrition

Sondnäring via sond eller PEG (= *enteral*/nutrition) och dropp (= *parenteral*/nutrition) förordas bara hos personer med lätt eller medelsvår demens och då för en kortare period i samband med akuta sjukdomsperioder, när personen kan ha svårt att äta tillräckligt, och om man bedömer att sjukdomen går att häva.

I livets slutskede

I livets absoluta slutskede rekommenderar man att helt avstå från enteral och parenteral nutrition och man avråder också från dropp. Beslutet grundar man både på studier och på den gemensamma erfarenheten i ESPEN gruppen. I rapporten betonar man till och med att vid enteral nutrition hos patienter som är döende i demens finns ökad risk för diarréer, obehag från buken

och till och med risk för lunginflammationer på grund av aspiration. Vid demens, liksom vid andra tillstånd hos den döende patienten, kan extra tillförsel av väska i olika former öka risken för tungandning och lungödem.

Förlänger sond och PEG livet?

Frågan om enteral nutrition hos personer i livets slutskede har studerats relativt ingående. I en studie som ESPEN hänvisar till (Teno J et al 2012) som omfattade över 36 000 personer på sjukhem, såg man att insättning av PEG hos svårt sjuka personer med ätproblem i ett palliativt skede inte förlängde överlevnaden. Att avstå från enteral nutrition ökade inte heller risken för obehag för patienten.

Törst i slutskedet?

I livets absoluta slutskede är det vanligt att man inte längre känner hunger, däremot kan man känna törst. ESPEN rekommenderar att man i första hand fokuserar på bra munhälsa och fuktar munnen och läpparna. Om patienten fortfarande kan suga, kan en isbit minska törsten. Däremot avråder man från dropp.

Referenser

- Volkert D. et al: **ESPEN guidelines on nutrition in dementia.** *Clinical Nutrition* 2015; 34(6):1052–73.
- Teno J. et al: **Does feeding tube insertion and its timing improve survival?** *JAGS* 2012; 60: 1918–1921.